

**การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร
(A Study of some Factors Affecting TQM of Secondary School
Administrators under Office of the Basic Education Commission in
Bangkok Metropolitan Educational Area)**

สมชาย เทพแสง*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งหัวหน้าหมวด ครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนของชุมชน จำนวน 542 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 111 โรงเรียน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Versions 11.0 ส่วนการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพ

* นิสิตระดับปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กทม.

โดยรวม ใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
โปรแกรม ลิสเรล (LISREL) Versions 8.30

ผลจากการวิจัยปรากฏว่าระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่คุณลักษณะและพฤติกรรม ของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ การบริหารเวลา สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี และประสิทธิภาพในการบริหาร ปัจจัยด้านการบริหารเวลาส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการบริหารเวลาปรากฏว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารเวลา และเทคนิคในการบริหารเวลา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารเวลา ประสิทธิภาพในการบริหาร ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญปรากฏว่าผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบสำคัญปรากฏว่าความพร้อมของสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์

ตลอดจนเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

Abstract

The purposes of this research were to study TQM level of secondary school administrators under office of the basic education commission in Bangkok metropolitan educational area and to study some factors affecting TQM of secondary school administrators under office of the basic education commission in Bangkok metropolitan educational area.

The sample consisted of school principal, school principal assistant, department principal, teachers, parents and communities from 111 schools with sampling group of 542 persons. The data was collected by questionnaire. The statistical analysis method were percentage, Mean, Standard Deviation and t-test, SPSS program for window version 11.0 was used for the statistical analysis. Moreover LISREL Version 8.30 was used for Path Analysis.

The study results showed that the TQM level of secondary school principal under basic education commission in Bangkok metropolitan education area was at high level. Besides, the factors affecting TQM school principals by rank from high to low value were characteristics and behavior of TQM school principal, time management, facilities and technologies and the executive experiences respectively. The factor in aspect of time management affecting TQM of secondary school

administrators both direct and indirect affected. When considering the components of time management showed that the increasing of time management effective and time management technique were the key components the affecting time management. The factor in aspect of the executive experiences affecting TQM of secondary school administrators both direct and indirect affected. The factor in aspect of characteristics and behavior of TQM school principal affecting TQM of secondary school administrators directly. When considering the components of characteristics and behavior of TQM school principal showed that commitment to work, inside and outside organization relationship and change leadership were the key components affecting characteristics and behavior of TQM school principal. The factor in aspect of facilities and technology affecting TQM of secondary school administrators both direct and indirect affected. When considering the components of facilities and technology showed that readiness of materials and technology were the key components affecting the factor in aspect of facilities and technology.

คำสำคัญ

ปัจจัยบางประการ / การจัดการคุณภาพ
โดยรวม

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้จึงได้มีการออกกฎหมาย

การศึกษาซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เนื้อหาสาระส่วนใหญ่จะเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดคุณภาพเป็นสำคัญในการดำเนินงานนับว่ามีอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การศึกษาไทยยังไม่สามารถ ไปสู่เป้าหมายปลายทาง เนื่องมาจากการขาดผู้นำที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ที่จะปฏิรูปประชาชนยังไม่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ขาดการมีส่วนร่วม (วิทยากร เชียงกูล, 2541 หน้า 140-162) อีกทั้งขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การบริหารในระดับโรงเรียนยังเน้นปริมาณมากจนเกินไปจนละเลยด้านคุณภาพ ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี รวมทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และสื่อการสอนยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน (อำรุง จันทวานิช, 2547 : ออนไลน์) ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับด้านการบริหารการจัดการ จึงเป็นผลทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทยตกต่ำ ปัญหาดังกล่าวจึงสามารถแก้ไขได้ โดยใช้การจัดการคุณภาพโดยรวมในการบริหาร เพราะการจัดการคุณภาพโดยรวมจะครอบคลุมทั้ง การใช้หลักการแบบมีส่วนร่วม การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Kaufman & Zahn, 1993, pp. 37-44) การจัดการคุณภาพโดยรวมนับว่ามีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน ซึ่งช่วยทำให้การสื่อสารในโรงเรียนมีความชัดเจน อีกทั้งช่วยประหยัดงบประมาณ และก่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานสูง (Thomas, 1998 p. 3389) ทำให้ผล

สัมฤทธิ์ของนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Spanbauer, 1992 : Online) นักเรียนมีเจตคติในทางบวก ครูอาจารย์ปรับปรุงยุทธศาสตร์ในการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูง และสร้างกิจกรรมอย่างหลากหลาย (Elliott, 1998, p. 406) และที่สำคัญทำให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการดำเนินงานเป็นอย่างดี (Cordes, 2001 : Online) ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงทำการศึกษากิจการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการ พัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เน้นคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวม ได้แก่ปัจจัยด้านการบริหารเวลาปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบริหารปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

3. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่มุ่งคุณภาพไปยังการจัดการคุณภาพโดยรวมได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารเวลา ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบริหาร และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ทราบระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งทราบถึงปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ได้เครื่องมือ และข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นข้อมูลในด้านการตัดสินใจในการดำเนินการปรับปรุงวิธีการบริหารงาน การส่งเสริมการทำงานของบุคลากร ตลอดจนเป็นข้อมูลในด้านการวางแผนงาน อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า วิจัยในด้านการบริหาร โดยเฉพาะ

การจัดการคุณภาพ โดยรวมให้แพร่หลายยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโดยตรง

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่

1.การบริหารเวลาประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ การวางแผน การควบคุมและการประเมินผลเวลา การเพิ่มประสิทธิภาพเวลา และเทคนิคในการบริหารเวลา

2.ประสิทธิภาพในการบริหารประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน จำนวนครั้งในการฝึกอบรมของผู้บริหารโรงเรียน และระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

3.คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัว ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ใช้ข้อมูลสถิติในการวิเคราะห์และตัดสินใจให้การสนับสนุนและช่วยเหลือลูกน้อง มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการให้แรงจูงใจ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4.สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัว ได้แก่ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมด้านสื่อการสอน และวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและความพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการคุณภาพ โดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมี

องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน และการจัดสภาพการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งหัวหน้าหมวด ครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนของชุมชน โดยเลือกจากโรงเรียนทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ที่จัดสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 117 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 585 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์คุณภาพและความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน โดยการหาค่าดัชนี IOC (Item- Objective Congruence Index) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น .97 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งในการรวบรวมแบบสอบถามได้รับคืนจากโรงเรียน 111 โรงเรียน จำนวน 542 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.65 ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้การร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้ค่า t-test โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Versions 11.0 ส่วนข้อมูลด้านการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โปรแกรมลิสเรล (LISREL) Versions 8.30

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลของการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนสรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ (.37) ปัจจัยด้านการบริหารเวลา (.33) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี (.22) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบริหาร (.17)

2. ปัจจัยด้านการบริหารเวลาส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนทั้งทางตรง (.29) และทางอ้อม (.04) และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการบริหารเวลา ปรากฏว่าการเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารเวลา และเทคนิคในการบริหารเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารเวลา โดยที่การเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารเวลามีค่า Factor Loading (FL) = .57 ส่วนเทคนิคในการบริหารเวลามีค่า Factor Loading (FL) = .48

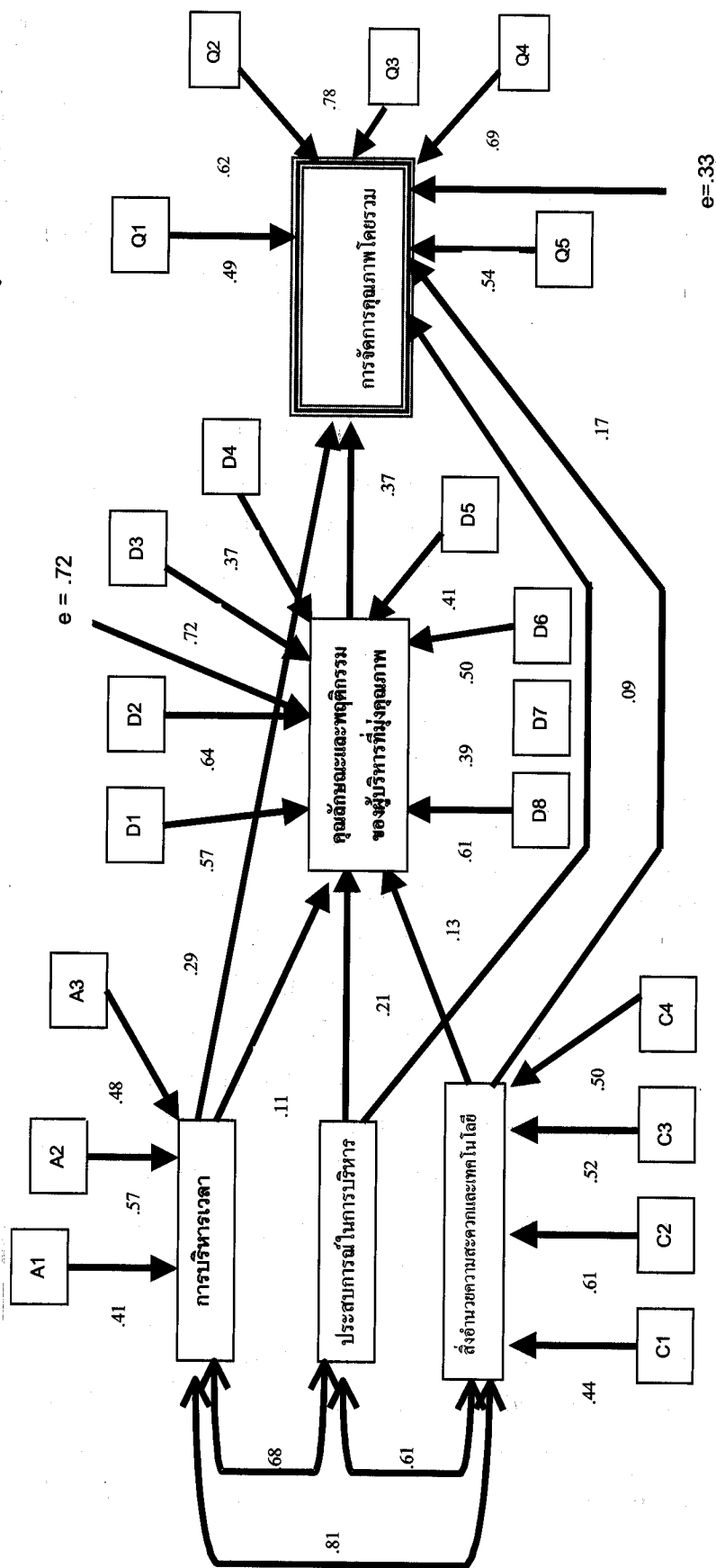
3. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบริหารส่งผลทางตรง (.09) และทางอ้อม (.08) ต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน

4. ปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพส่งผลทางตรง (.37) ต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ ปรากฏว่าผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ โดยความมุ่งมั่นในการทำงานมีค่า Factor Loading (FL) = .72 ความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีค่า Factor Loading (FL) = .64 และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีค่า Factor Loading (FL) = .61

5. ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีส่งผลทั้งทางตรง (.17) และทางอ้อม (.05) ต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ปรากฏว่าความพร้อมด้านสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนความพร้อมด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี โดยที่ความพร้อมด้านสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์มีค่า Factor Loading (FL) = .61 สำหรับความพร้อมด้านเทคโนโลยีมีค่า Factor Loading (FL) = .52

นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางตรงและทางอ้อมในรายละเอียด สามารถพิจารณาได้จากรูปแบบโครงสร้างเชิงสาเหตุดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน

* จากแผนภาพ ผู้วิจัย ได้กำหนดข้อควรระวังไว้ดังนี้

A1 คือ การวางแผน การควบคุม และการประเมินผล

A2 คือ การเพิ่มประสิทธิภาพ

A3 คือ เทคนิคการบริหารเวลา

C1 คือ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่

C2 คือ ความพร้อมด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์

C3 คือ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี

C4 คือ ความพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศ

D1 คือ วิสัยทัศน์

D2 คือ สัมพันธ์กับบุคลากร

D3 คือ มุ่งมั่นในการทำงาน

D4 คือ ใช้ข้อมูลสถิติ

D5 คือ สนับสนุนช่วยเหลือ

D6 คือ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

D7 คือ ใช้แรงจูงใจ

D8 คือ นำการเปลี่ยนแปลง

Q1 คือ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

Q2 คือ การเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ

Q3 คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

Q4 คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน

Q5 คือ การจัดการการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนพบว่าอยู่ในระดับมากซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในความเจริญ มีการคมนาคมและการติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็วรวมทั้งมีความพร้อมในด้านแหล่งค้นคว้าต่างๆ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีความชัดเจนในการใช้หลักการบริหารและการจัดการที่คำนึงถึงคุณภาพของนักเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3-5) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันนี้ต่างก็เน้นให้มีการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในมาตรา 9 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ในทำนองเดียวกันมีการติดตามควบคุมและประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งหน่วยงานอิสระและหน่วยงานราชการ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำหลักการจัดการคุณภาพโดยรวมมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน จึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร เรียงลำดับจากมาก

ไปน้อยได้แก่ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ รองลงมาคือการบริหารเวลา สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี และประสบการณ์ในการบริหาร ตามลำดับ

1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับสูงสุด ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิปี (Shipe, 1998, p. 46) คิลเมอร์ (Kilmer, 1999, p. 3705) และ ลอฟเลอร์ (Loffler, 2003 : Online) โดยชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญและส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนให้การบริหารงานเป็นไปตามเป้าหมาย และการดำเนินงาน เกิดคุณภาพ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารงาน ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพมีความสอดคล้องกันกับระบบเพราะเมื่อใช้ระบบคุณภาพในการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารก็ควรมีลักษณะและพฤติกรรมที่มุ่งคุณภาพด้วย ผลผลิตที่เกิดขึ้นจึงจะมีคุณภาพตามมา สังเกตได้จากผู้บริหารที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปจะมีความมุ่งมั่นในการทำงานและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความมุ่งมั่นและตั้งใจจะทำให้ งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Murgatroyd, & Morgan, 1993, pp.59-60) ขณะเดียวกันผู้บริหาร

ที่มีความสัมพันธ์กับบุคลากรอย่างใกล้ชิดทั้งผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชนจะช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่น (Bonstingl, 2001 : Online) และที่สำคัญการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงช่วยสร้างสรรค์องค์กรให้มีชีวิตชีวา ทำให้องค์กรพัฒนาทันยุคทันเหตุการณ์ (Kell, 1990 : Online)

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารเวลา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการบริหารเวลาส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับที่สอง และนับว่าสอดคล้องกับแนวความคิดของคราเมอร์ (Kramer, 1989 : CD-ROM) และแมคเฮนรี (McHenry, 2004 : Online) ซึ่งให้แนวความคิดด้านการบริหารเวลาที่นับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานในยุคปฏิรูปเป็นอย่างดี

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการบริหารเวลาเป็นปัจจัยสำคัญ และสนับสนุนคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารและส่งเสริมให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จที่เป็นเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าในยุคปฏิรูปการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องการบริหารเวลาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพเวลาทั้งในด้านการพัฒนาตนเองการค้นคว้าวิธีการใหม่ๆ เพื่อลดเวลาลดขั้นตอนและความยุ่งยากในการทำงาน การมีสมาธิในการทำงานซึ่งลักษณะเช่นนี้จะช่วยทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการนำเทคนิคในการบริหารเวลาไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม (McClatchy, 2004 : Online)

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สำคัญได้แก่ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบอร์นาโด (Bernado, 1997 : Online) และ ลอฟเลอร์ (Loffler, 2003 : Online) ที่เน้นความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี ช่วยสนับสนุนการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากให้ความสำคัญต่อสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยี โดยนำมาใช้ในการวางแผนบุคลากรงบประมาณ การติดตาม และการประเมินผลในด้านต่างๆ เพราะสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงาน สามารถตอบสนองความต้องการ ของบุคลากรได้เป็นอย่างดี (Bernado, 1997 : Online) รวมถึงส่งเสริมการจัดสภาพการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่กล่าวมานี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารอย่างมีคุณภาพ (Zvi, 2004 : Online)

1.4 ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการบริหาร

ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการบริหารส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของ

ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของคอนราด และมาห์มูด (Conrad, 1992 : Online; Mahmood, 1995 : Online) ที่แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจะช่วยสนับสนุนการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ

จากผลของวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพในการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการบริหารงาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะสะสมความเชี่ยวชาญจากการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการดำรงตำแหน่งในหน้าที่การบริหารงาน การศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การประชุม สัมมนา การฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ โดยนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้ความรู้แก่ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชน ทำให้บุคลากร ต่างยอมรับนับถือให้ความศรัทธาและไว้วางใจต่อผู้บริหาร (Conrad, 1992 : Online) ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และสามารถจูงใจบุคลากร ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Boise School, 2003 : Online)

2. ปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพไปยังการจัดการคุณภาพโดยรวมเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ การบริหารเวลา ประสิทธิภาพในการบริหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

2.1 ปัจจัยด้านการบริหารเวลาเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมโดยผ่านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพอยู่ในลำดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของทูลส์ (Tools, 2004 : Online) ที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารเวลาที่มีประสิทธิภาพช่วยสนับสนุน

คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร ทำให้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ เพิ่มพูนประสบการณ์ วางแผนป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมโดยผ่านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพอยู่ในลำดับที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคัตตัน (Cotton, 1993 : Online) ที่ให้ความสำคัญของประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารที่สะสมมานานจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรม รวมทั้งบุคลิกภาพของตนให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถ การตอบสนองความต้องการของลูก้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีส่งผลทางอ้อมโดยผ่านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสวี่ (Zvi, 2004 : Online) ที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมความสามารถในการวางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมให้เกิดการยอมรับยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ในด้านการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ สมควรจัดการอบรมและให้ความรู้แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับต่างๆ เกี่ยวกับหลักการบริหารเวลา เทคนิคการบริหารเวลา

2. ในด้านระบบการบริหารโรงเรียน สมควรมีการจัดการอบรม เกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการจัดการคุณภาพโดยรวมแก่ผู้บริหาร

โรงเรียนในระดับต่างๆ อีกทั้งส่งเสริมให้มีการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาสืบไป

3. ในด้านการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร สมควรให้มีการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารโดยมุ่งเน้นคุณภาพเป็นสำคัญ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ รวมถึงทักษะที่สำคัญและจำเป็น ตลอดจนปลูกฝังคุณลักษณะและพฤติกรรมที่มุ่งคุณภาพให้แก่ผู้บริหารทุกระดับ

4. ในด้านการส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี สมควรส่งเสริมนโยบายด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีโดยมีการเตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพิ่มขึ้นและให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงระบบของการบริหารงาน จึงสมควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดการคุณภาพโดยรวมในอันดับต่อไป

2. งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงสมควรศึกษาจากประชากรในระดับอื่นๆ และเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ในด้านกระบวนการบริหาร รวมทั้งผลของการจัดการคุณภาพโดยรวม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. งานวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยบางประการซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน จึงสมควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่กล่าวถึงหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางทฤษฎีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเพื่อปฏิรูประบบการบริหาร

4. งานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาในบริบทของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จึงสมควรทำการศึกษาวิจัยในบริบทของโรงเรียนทั้งด้านกระบวนการบริหารงานและผลของการบริหารงาน

เอกสารอ้างอิง

- วิทยากร เชียงกุล. (2541). *วิกฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ :อมรินทร์การพิมพ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ :คุรุสภา.
- อามร จันทวานิช. (2547). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :www.eaac.or.th. (วันที่ค้นข้อมูล : 12 กุมภาพันธ์ 2547).
- Bernado, Aldo S. (1997). *Education Reform's Second Five- Year Plan*, 1995-2000.[Online]. Available : www.ased.org/educationreform/bernado/effective.html (Accessdate : November 15, 2003.
- Blankstein, Alan M. & Swain, Heather. (2000). *Is TQM Right For School?*. [Online].Available : www.communitiesofhope.org/is_tqm_right_for_schools.html. (Access date :May 3, 2004).
- Boise, School. (2003). *Strategic Plan 2005 Progress Report*. [Online].Available : www.boiseschools.org/Plan2005/status.html. (Access date : June 3, 2003).
- Bonstingl, John Jay. (2001). *Schools of Quality*. Third Edition. [CD-ROM]. Virginia :Corwin Press. Available : ERIC(December 2001).
- Conrad, Joseph. (1992). *Educational Leadership in Schools*. [Online].Available : www.arts.auckland.ac.nz/edu/staff/jhattie/Perthqz/leadSch. (Access date : May 3,2003).
- Cordes, Sharon. (2001,January). *Total Quality Management : Academy and Excellence* . [Online]. Available : www.minuteman.org/topic.r/tqm.html. (Accessdate :June 14,2002).
- Cotton, K. (1993). *Applying Total Quality Management Principles to Secondary Education* [Online]. Available : <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/9/s035.html>(Access date : June 3, 2002).
- Elliott, Donna Graham. (1998).. "Teacher Perceptions and Total Quality Management Teaching Strategies (Collaboration, Student – Centred ,School Improvement). "Dissertation Abstracts International. 59 (April) : 406-A.
- Encarnacao, Miguel. (2002). *Distributed Publishing, Partnerity for Constant Innovation*. [Online]. Available : www.crcg.edu/researchh/projects/dist_pub/php3. (Access date : March 12, 2002).
- Kaufman, Roger & Zahn, Douglas. (1993). *Quality Management Plus*. California : Corwin press.
- Kell, H.R. (1995). *An International Perspective on Quality Assurance and Planned Change*. [Online]. Available : www.cirpa-acpri.ca/prevConferences/halifax94/canada/canada.html. (Access date : June 11, 2003).

- Kilmer, Lloyd Carlyle. (1999). "Total Quality Management : A Tool for School Improvement (Secondary School)." Dissertation Abstracts International.59 (April) : 3705-A.
- Kramer, Jeffry Alan. (1989). *Time Management, Leadership Styles, and Selected Institutional Factors of Connecticut Long-Term Healthcare Administrators*. [CD-ROM]. Available : ERIC(October 1990).
- Loffler, Elke. (2003). *Difining Quality in Public Administration*. [Online]. Available : www.vus.uni-lj.si/nispa/loooooefflu.doc. (Access date : May 21,2003).
- Mahmood, Shahid. (1995). *A Study of Leadership Behavior and Effectiveness of Secondary School Heads in Pakistan*. [Online]. Available : www.ilm.edu/php/shahid/abstract.htm. (Access date : January 20,2003).
- McClatchy, Steve. (2004). *Tips and Tricks For Better Time Management*. [Online]. Available : www.effectvmeeting.com/productivity/timemanagement/tips/tricks.asp. (Access : February 9, 2004).
- McHenry, J. (2004). *Time Management Made Easy*. [Online]. Available : www.yorku.ca/cdc/lsp/tmomlinetm7.htm. (Access date : January 27,2004).
- Murgatroyd, Stephen & Morgan, Colin. (1993). *Total Quality Management and the School*. Buckingham : Open University Press.
- Shipe, Denise A. (1998). "A Case Study About Total Quality Management in A School District : From Selection To Reflection (Participatory Management, Continuous Improvement)." Dissertation Abstracts International. 59 (July) : 46-A
- Spanbauer, Stanley J. (1992, March). Quality : A Business Prescription for Community and Technical Colleges. [Online]. *Leadership Abstracts*. 5 (3). Available : www.league.org/publication/abstracts/leadership/labs0392.html. (Access date: December 20,2002).
- Thomas, C. Dare. (1998). "Perceived Levels of A Total Quality Management Program in An Institution of Higher Learning (Faculty)." Dissertation Abstracts International. 58 (March) : 3389-A
- Tools, Mind (2004). *Time Management Skills, Maximize Your Effectiveness*. [Online]. Available : www.mindtool.com/pages/NEWMN-HTE.ntm (Access date : June 12,2004).
- Zvi, Stern. (2004). *The Future of Quality Leadership*. [Online]. Available : www.Intqhc.oupjournal.org/cqi/content/full/14/1/85 (Access date : March 23, 2004)

